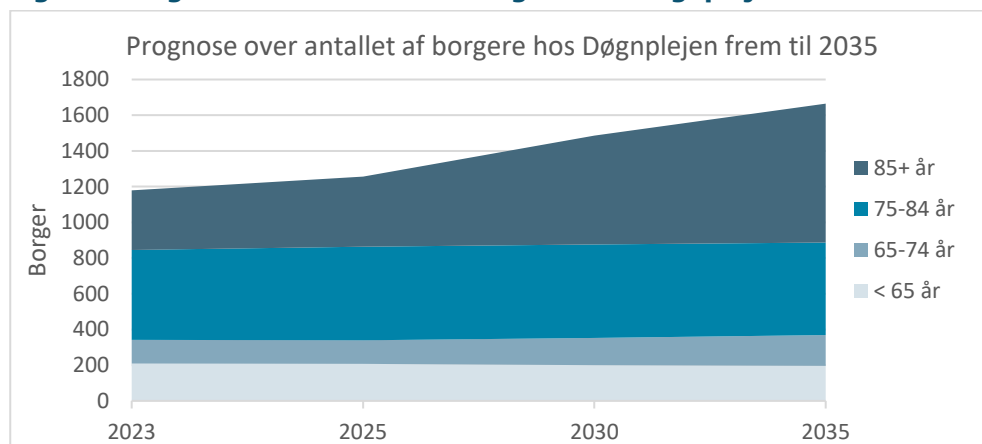

Tendenser og udviklinger på ældreområdet

Ældreområdet har igennem en årrække været økonomisk udfordret. Det skyldes primært, at antallet af borgere med komplekse problemstillinger stiger, at kommunerne varetager flere og flere sundhedsopgaver og at strukturelle udfordringer på arbejdsmarkedet udfordrer ældreområdets lønbudgetter. Derfor vil administrationen fremover supplere de løbende budgetopfølgninger i Omsorg og ældre med ledelsesinformation, der viser tendenser og udviklinger på ældreområdet knyttet til de konkrete udfordringer. Det betyder, at ledelsesinformationen i nærværende notat alene har fokus på temaer, hvor der er budgetudfordringer i 2024. Derfor indgår fx ikke data vedr. Rehabiliterings og de midlertidige pladser eller de færdigbehandlede patienter i notatet her.

Modellen for ledelsesinformation forventes i løbet af 2024 at blive udviklet løbende. Målet er at kvalificere økonomiopfølgningerne og den samlede styring, ressourcefordeling og udvikling på ældreområdet. Det sker ikke mindst, fordi antallet af ældre borgere – og særlig borgere +85 år – forventes at stige kraftigt i de kommende år (jf. Frederikssund Kommunes befolkningsprognose nedenfor) – og der derfor er behov for en skærpet opmærksomhed på ældreområdets samlede ressourceforbrug og på iværksættelse af initiativer, der imødegår denne udvikling.

Figur 1: Prognose over antallet af borgere hos Døgnplejen frem til 2035

Kilde: Cura og Danmarks Statistik

1. Komplexiteten hos borgerne stiger fortsat i 2024

Frederikssund Kommune oplever ligesom landets øvrige kommuner en stigning i borgere med komplekse behov. Den øgede kompleksitet skyldes befolkningens stigende levealder, som betyder at andelen af borgere med en eller flere kroniske sygdomme stiger. Ligeledes kan stigningen i andelen af borgere med komplekse behov forklares med udviklingen i det nære sundhedsvæsen, som har betydet, at borgerne udskrives hurtigere end tidligere og ofte ikke er færdigbehandlede, når de udskrives til eget hjem.

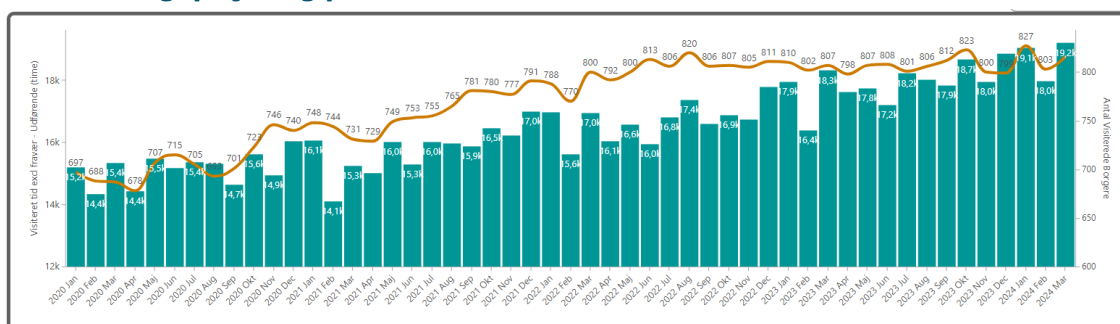

Denne stigning i andelen af borgere med komplekse plejebehov betyder, at antallet af personlige ydelser pr. borger stiger – hvilket presser Visitation og Hjælpemidlernes budget til visiterede ydelser til personlig og praktisk hjælp (leveret både af Døgnplejen og de private leverandører). I 2023 havde Visitation og Hjælpemidler (visiterede ydelser både fra Døgnplejen og private leverandører) et merforbrug på i alt 7,7 mio. kr. (Der blev givet tillægsbevillinger på i alt 6 mio. kr., og herefter et merforbrug på 1,7 mio. kr. i forbindelse med det endelige regnskab). I forbindelse med det tekniske budget 2024 blev budgettet opskrevet med i alt 6,4 mio. kr.

De seneste to år er der sket en lille stigning i antallet af borgere pr. måned, der bliver visiteret til personlig pleje leveret af enten Døgnplejen eller private leverandører. Gennemsnittet er steget fra 802 borgere pr. måned i 2022 til 806 borgere pr. måned i 2023. I de første tre måneder af 2024 ligger gennemsnittet på 815 borgere pr. måned. Visiterede timer er steget fra cirka 16.700 timer pr. måned i gennemsnit i 2022 til 17.900 timer i gennemsnit pr. måned i 2023. I de første tre måneder af 2024 ligger gennemsnittet på godt 18.700 timer pr. måned.

Figur 2 nedenfor viser en oversigt over antallet af visiterede borgere og antallet af visiterede timer i perioden januar 2020 – marts 2024 for døgnplejen og de private leverandører. Den orange linje viser udviklingen i visiterede borgere, mens søjlerne viser antallet af visiterede timer.

Figur 2: Visiterede borgere og tid til personlig pleje fra januar 2020 til marts 2024 for Døgnplejen og private leverandører

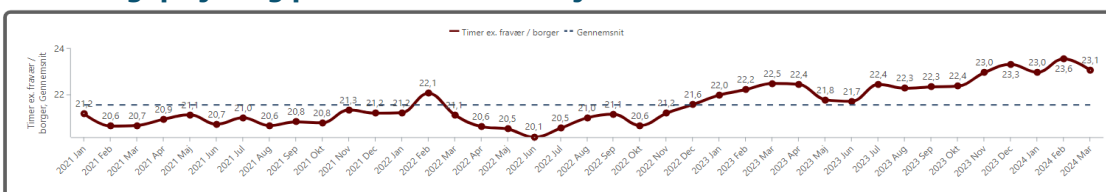

Kilde: Cura

Som det fremgår af figuren ovenfor, så har kommunens borgere i gennemsnit modtaget 21 timers personlig pleje pr. måned i 2021 og 2022. I 2023 steg gennemsnittet markant og lå på 22,5 timer pr. måned. Siden november 2023 har gennemsnittet pr. måned ligget på over 23 timer pr. måned. Det stigende antal timer pr. borger pr. måned i perioden 2020 – 2023 skyldes dels, at borgernes efterspørgsel efter støtte i 2020 og 2021 var lavere under Corona, dels den stigende kompleksitet hos borgerne.

Nedenfor ses udviklingen i antallet af timer pr. borger til personlig pleje i perioden fra januar 2021 til marts 2024.

Figur 3: Gennemsnitligt antal visiterede timer pr. borger til personlig pleje samlet for Døgnplejen og private leverandører januar 2021 til marts 2024

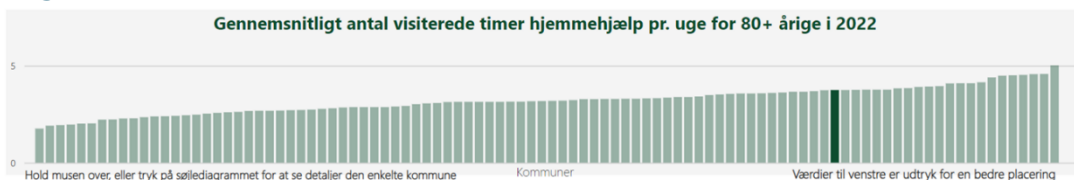

Kilde: Cura

Antallet af visiterede timer pr. borger er i gennemsnit steget med 1,4 time pr. måned fra 2022 til 2023. Der er en yderligere stigning på godt 0,5 timer, når 2023 sammenlignes med de første tre måneder af 2024.

Sammenlignes tallene med tal fra andre kommuner tyder det på, at Frederikssund Kommune ligger relativt højt, når det gælder gennemsnitlig visiterede timer til hjemmehjælp. Nedenfor er tallet for Frederikssund Kommune markeret med mørkere farve.

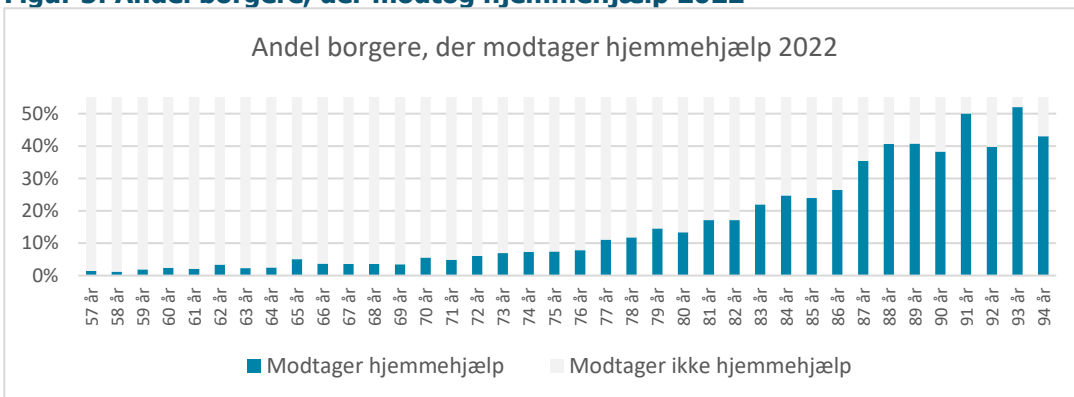
Figur 4: Gennemsnitligt antal visiterede timer til hjemmehjælp pr. uge for 80+ årige inddelt efter kommune i 2022

Kilde: Kend Din Kommune 2024, KL (KL opdaterer deres tal i maj måned).

Nedenfor ses andelen af borgere, der modtager hjemmehjælp fordelt på alder. Her er det tydeligt, at andelen af borgere med hjemmehjælp stiger markant i Frederikssund Kommune, når borgerne fylder ca. 80 år.

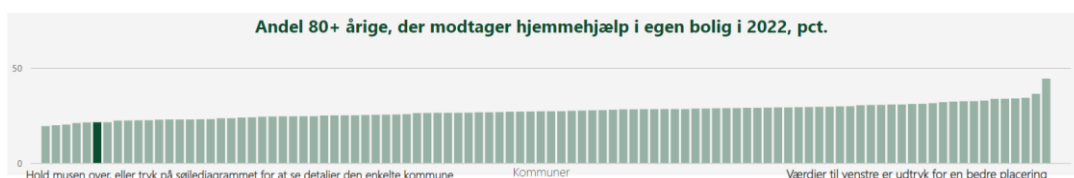
Figur 5: Andel borgere, der modtog hjemmehjælp 2022

Kilde: Cura og Danmarks Statistik.

Sammenlignet med andre kommuner har Frederikssund Kommune en relativ lav andel af +80-årige, der modtager hjælp – og vi ved, at borgerne ofte visiteres til personlig pleje første gang efter en sygehusindlæggelse. Det tyder på, at borgerne skal have et vist behov, før de visiteres til støtte i Frederikssund Kommune. Det kan indikere, at der kunne være et potentiale for at arbejde mere målrettet med rehabilitering. Samtidig kan udbuddet og efterspørgslen efter plejeboliger have en betydning her.

Figur 6: Andel 80+ årige, der modtager hjemmehjælp i egen bolig inddelt efter kommune 2022

Kilde: Kend Din Kommune 2024, KL

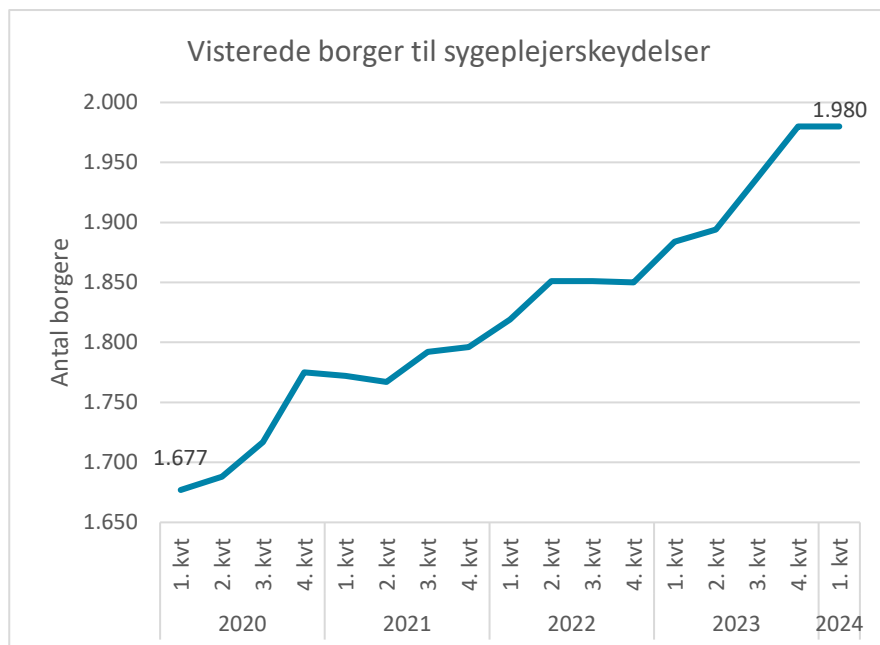
2. Stærk stigning i sundhedslovsydelser i de senere år

Kommunerne varetager især sygepleje (§138) og genoptræning (§140) efter sundhedsloven – og begge ydelser er i kraftig vækst i disse år i Frederikssund Kommune.

Stigning i kompleksiteten og tyngden af personlig pleje til borgerne følges af en tilsvarende stigning gennem de sidste fire år i sygeplejeydelser, hvor flere og flere borgere får sygepleje leveret af Døgnplejen. Ses der fx på udviklingen af ydelser, som udføres af en sygeplejerske, så der i 1. kvartal 2024 visiteret cirka 300 flere borgere end i samme kvartal i

2020. Det svarer til en stigning på 18 procent på fire år. Budgettet til sygeplejen (delegerede sygepleje, ledelse, drift (herunder sygeplejeartikler og løn) i samme periode er steget med 2 procent (korrigeret for den årlige pris og lønfremskrivning fra 2020 til 2024).

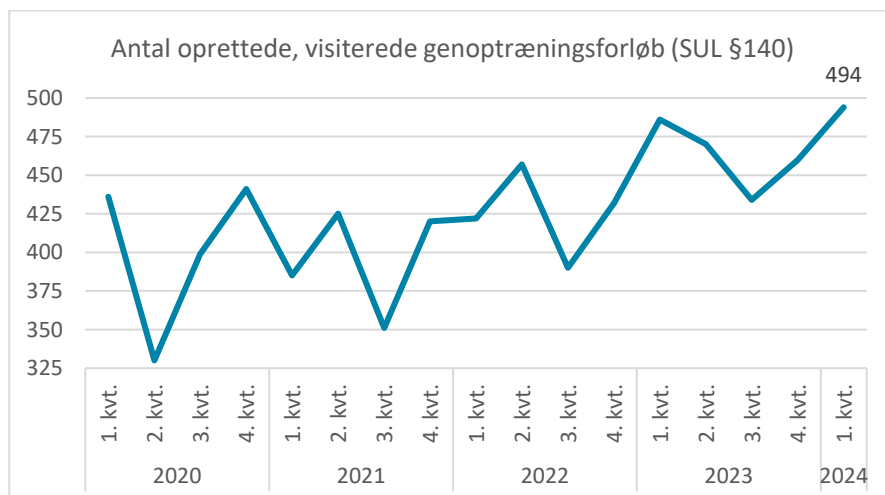
Figur 7: Visiterede borgere med en ydelse ved en sygeplejerske 2020 - 1. kvartal 2024

Kilde: Cura

Der er ligeledes sket en markant stigning i antallet af visiterede genoptræningsforløb (SUL §140) henover de seneste år, og i 1. kvartal 2024 nåede antallet af forløb sit foreløbige højdepunkt. Det er hospitalerne, der visiterer til genoptræningsforløb, som i Frederikssund Kommune udføres af Forebyggelse og Træning. I 2021 var der i gennemsnit 395 forløb pr. kvartal. I 2022 steg gennemsnittet til 425 forløb og i 2023 var gennemsnittet 463 forløb pr. kvartal. Der er således i perioden 2021 til 2023 sket en stigning på 12 procent – og udviklingen i 2024 tyder på, at antallet af forløb også vil stige yderligere i løbet af 2024. I samme periode (2021 til 2024) er budgettet til genoptræning (lønbudgettet på træningsenheden) ikke steget, når man ser bort fra den generelle pris og lønfremskrivning.

Figur 8: Antal oprettede, visiterede genoptræningsforløb (SUL §140) 2020 - 1. kvartal 2024

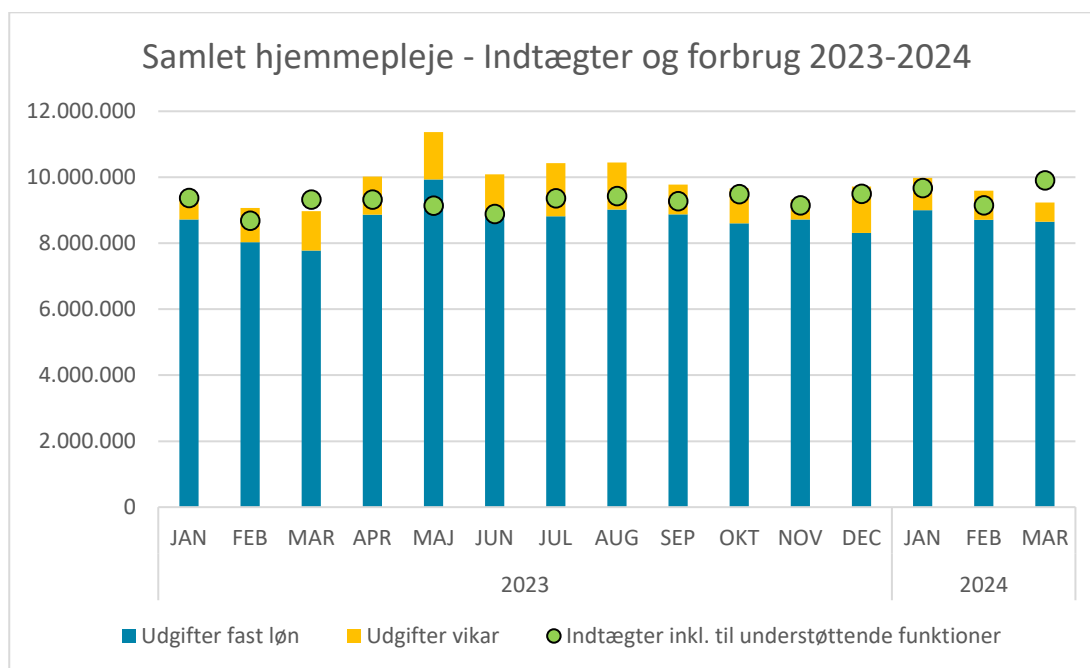
Kilde: Cura

3. Strukturelle udfordringer på arbejdsmarkedet udfordrer Døgnplejens budget

Døgnplejens budget er i de seneste år udfordret af vanskelighederne med at rekruttere nok medarbejdere på ældreområdet. Samtidig betyder de store udsving i antal visiterede timer hen over året, at det er vanskeligt fra dag til dag at bemane Døgnplejen korrekt i forhold til indtægtsbudgettet. Det betyder, at der i perioder må planlægges med vikarer.

Nedenfor ses, hvordan indtægter og udgifter for levering af personlig og praktisk hjælp for-
deler sig måned for måned i perioden januar 2023 og til marts 2024.

Figur 9: Hjemmeplejens indtægt og forbrug i perioden januar 2023 til marts 2024

I 2023 var de samlede indtægter for Døgnplejen i gennemsnit cirka 9.250.000 kr. pr. måned, mens det i de første tre måneder af 2024 ligger på godt 9.500.000 kr. pr. måned. Sammenlignes de første tre måneder af 2024 med samme periode i 2023, er indtægten knap 450.000 kr. mere pr. måned i 2024.

Stigningen i visiterede timer betyder, at Døgnplejen skal ansætte stadig flere medarbejdere. Døgnplejens lønforbrug er følgelig over de sidste 5 år steget med 37,6 procent. Rekrutteringsudfordringen skyldes derfor ikke kun personaleomsætningen, men også et konstant pres for at ansætte stadig flere medarbejdere.

Trods stærkt stigende vikarpriser har forbruget på vikarer faldet over de sidste fem år. Især er andelen af det samlede lønforbrug, der går til vikarer, faldet markant siden 2019. Sammenlignes andelen af vikarforbrug i 2019 med de første tre måneder af 2024, er andelen faldet med 10 procentpoint.

Tabel 1: Vikarandel af samlede udgifter i perioden 2019 til marts 2024, i Døgnplejen

(kr.)	2019	2020	2021	2022	2023	jan-mar 2024
Vikarforbrug	18.774.366	18.132.987	14.999.048	14.498.996	14.805.589	2.441.106
Løn inkl. vikar	101.703.209	117.285.677	126.882.733	130.080.104	139.943.356	28.807.015
Vikarprocent	18,5%	15,5%	11,8%	11,1%	10,6%	8,5%

Hvert år sætter administrationen sammen med Døgncarens ledelse et mål for vikarandelen. Målet i 2024 er, at komme under 10 procent. Vikarandelen er indtil marts måned 8,5 procent, dog forventes andelen at stige i forlængelse af afviklingen af ferier hen over sommeren.

4. Pres på omsorgscentrenes budgetter

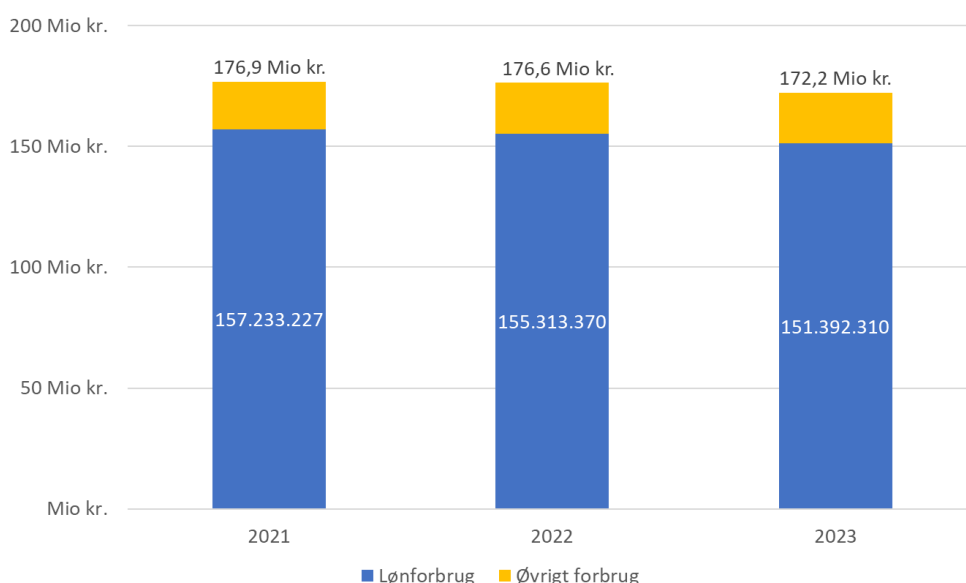
Økonomien på Frederikssund kommunes omsorgscentre er under pres og det kan konstateres, at forbruget i 2023 overskred det oprindelige budget med 8,6 mio. kroner, svarende til 5,3 procent af det oprindelige budget.

Merforbruget skal ses i lyset af, at omsorgscentrene medio 2023 satte gang i en økonomisk opbremsning, der medfører færre plejemedarbejdere i dagvagten, mindre brug af eksterne vikarer. Samtidig holdes aktiviteter som kompetenceudvikling og uddannelse på et nødvendigt minimum. Dette har blandt andet betydet, at omsorgscentrene har nedbragt forbruget af eksterne vikarer med 28 procent fra 2022 til 2023.

Den foreløbige forventning til 2024 er ligeledes en udfordret økonomi, hvilket betyder at der er stort fokus på styring, herunder især vikarforbruget og der arbejdes med at tilpasse normering til budgettet.

Trods merbrug er det siden 2021 lykkedes at mindske det samlede forbrug på omsorgscentrene, jævnfør figur 10.

Figur 10: Udvikling i faktisk forbrug på omsorgscentrene 2021-2023 (2024 priser)

Kilde: Frederikssund Kommune

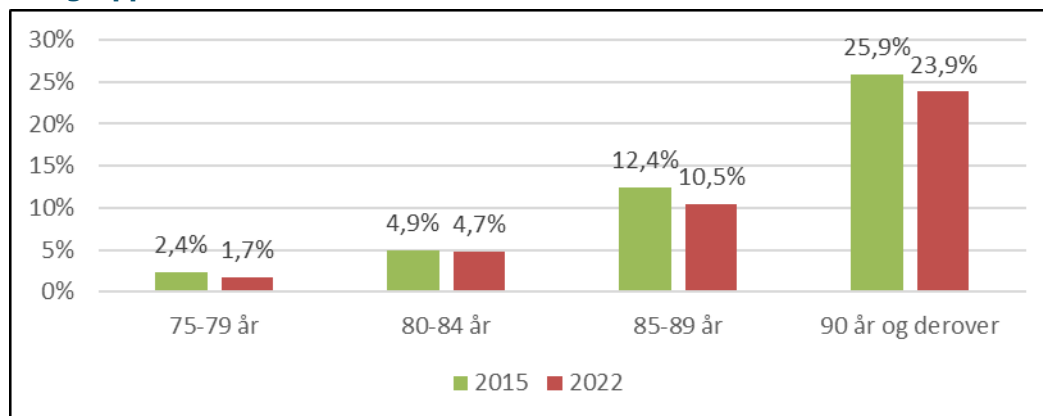
Indikationer på stigende pleje- og omsorgstygnde.

En række udviklingstendenser indikerer, at der er en stigende kompleksitet og behov for støtte til borgere på omsorgscentrene. En kombination af ældre borgere, heraf mange med demenssygdom, ofte i kombination med andre sygdomme og en stigning i antallet af sundhedslovsydelse, stiller naturligt større krav til personalet, der varetager plejeopgaven for plejeboligborgere.

Andel af borgere i plejebolig

Siden 2015 har behovsandelen - forstået som andelen borgere i en bestemt aldersgruppe, der er i plejebolig – været faldende for borgere på 75+ år, jævnfør figur 11. Dette skal ses i sammenhæng med, at antallet af borgere i samme aldersgruppe er stigende. Dette indikerer, at borgerne har et mere omfattende støttebehov, når de visiteres til plejebolig.

Figur 11: Andel borgere i plejebolig ud af samlet antal borgere i forskellige aldersgrupper

Kilde: Danmarks statistik

I Frederikssund kommune er borgerne i gennemsnit lidt ældre ved indflytning i plejebolig end i landet som helhed. I 2023 var beboerne, der flyttede på omsorgscenter i Frederikssund Kommune 84,4 år i gennemsnit. Til sammenligning oplyser Ældresagen¹, at den gennemsnitlige alder ved indflytning på plejecenter er 81,4 år. En højere alder er ikke nødvendigvis lig med et større plejebenhov for den enkelte borger, men generelt er der en klar tendens til, at borgeres plejebenhov stiger med alderen, og særligt efter det 80. år.

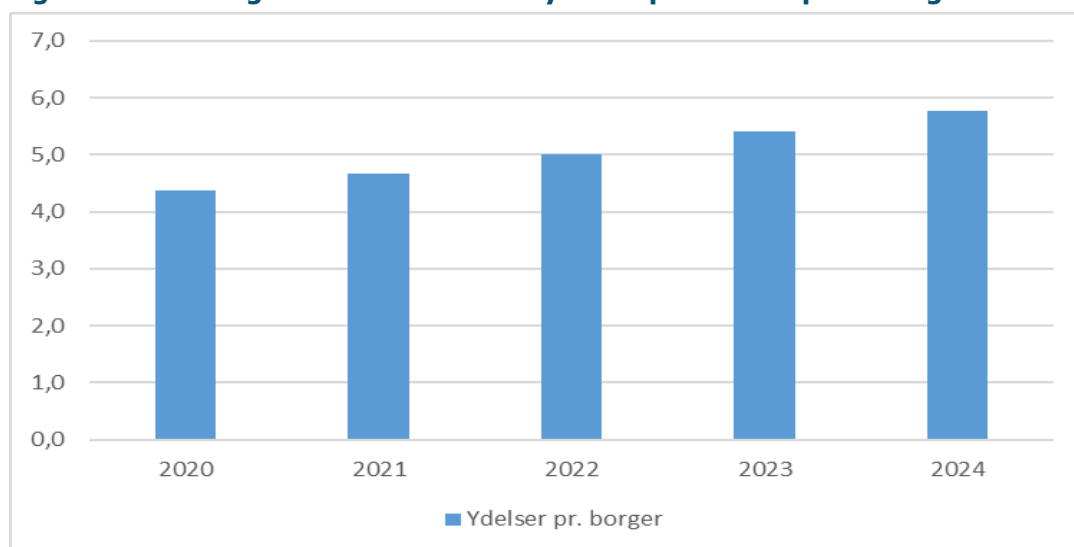
Antal sundhedslovsydelselser

Alle beboere på omsorgscentrene modtager sundhedslovsydelselser, med meget få undtagelser². Sundhedslovsydelselser visiteres efter Servicelovens § 138 og dækker blandt andet:

- Administration og dispensering af medicin, samt støtte til indtagelse heraf
- Behandling og pleje af hudproblemer
- Sårbehandling og kompressionsbehandling
- Ernæringsindsats

Fra 2020 til 2024 kan der konstateres en stigning i antal sundhedslovsydelselser per beboer på omsorgscentrene på ca. 30 procent fra 4,4 i 2020 til 5,8 i 2024, jævnfør figur 12.

Figur 12: Udvikling i antal sundhedslovsydelselser per beboer på omsorgscentrene

Kilde: Frederikssund Kommune

¹ [Fakta om beboerne på de danske plejehjem \(aeldresagen.dk\)](https://aeldresagen.dk)

² De borgere der ikke modtager sundhedslovsydelselser er typisk medfølgende ægtefæller.

Eksempelvis visiteres medicingivning af sygeplejersker, men gives ofte af øvrigt sundheds-personale. For at sikre borgernes patientsikkerhed, stiller det større krav til at have mere uddannet personale i alle vagtlag. Manglen på kvalificeret arbejdskraft er således også en udfordring på omsorgscentrene som i Døgnplejen.

Demenssygdom

I foråret 2021 lavede administrationen en kortlægning af omsorgscentrene, der blandt andet viste, at antallet af borgere med demenssygdom eller demenslignende symptomer udgjorde 60 procent på omsorgscentrenes somatiske afsnit. På demensafsnittene er andelen 100 procent. Samlet set viste analysen, at 68 procent af borgerne på kommunens omsorgscentre havde demenssygdom eller demenslignende symptomer.

I 2023 lavede administrationen igen en optælling af borgere med demenssygdom eller symptomer herpå på omsorgscentrene i forbindelse med en ansøgning til Sundhedsstyrelsens demensrejsehold. 2023-opgørelsen viste, at den samlede andel borgere med demenssygdom eller demenslignende symptomer var steget til 76 procent. I forbindelse det stigende antal med demenssygdom opleves flere borgere med udfordrende adfærd og behov for 1:1 støtte.

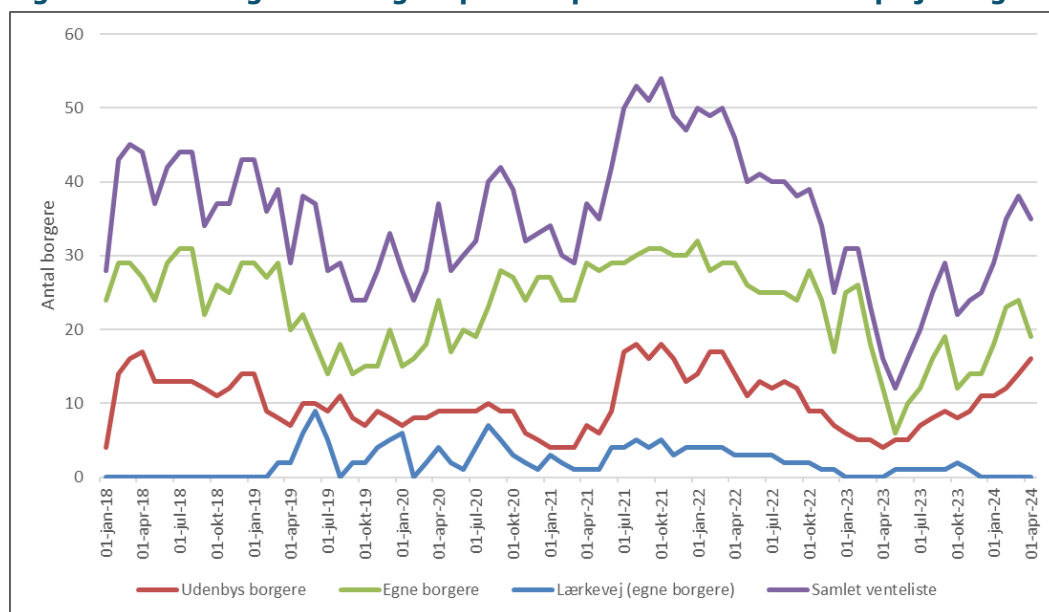
Ifølge Ældresagen³ har to tredjedele af borgere på plejecentre på landsplan en demenssygdom, og dermed ligger Frederikssund kommune højt sammenlignet med landsgennemsnittet.

5. Udvikling i antal borgere på venteliste til omsorgscentre

Antallet af borgere på den specifikke venteliste samt garantiventelisten til plejeboliger har begge været stigende det seneste halve år, jævnfør figur 13 og 14. Stigningen kommer efter, at antallet af borgere på ventelisterne i foråret 2023 lå på et lavt niveau set i forhold til udviklingen i ventelisterne siden 2018. En del af stigningen kan muligvis forklares ved, at der har været lukket for optag på Attendo Lærkevej.

Pr. 1. april var garantien på to måneder overskredet for én borger med to dage. Før det har garantien ikke været overskredet siden maj 2022. Pr. 1. april var der 37 borgere fra Frederikssund Kommune på friplejecentret Attendo Lærkevej. Siden december 2023 har der ikke været borgere fra Frederikssund Kommune på venteliste til Lærkevej.

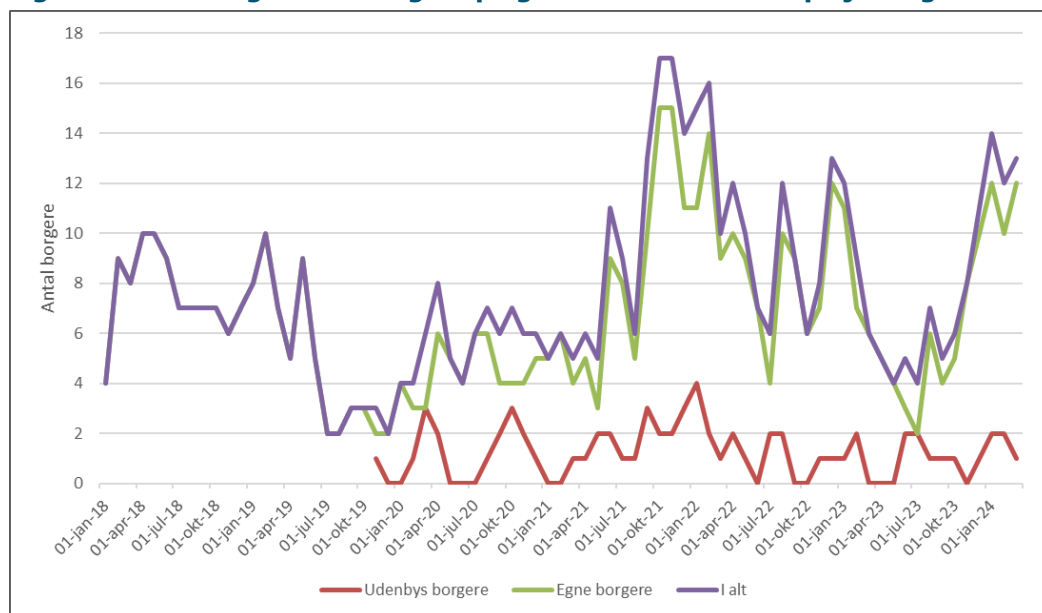
Figur 13: Udvikling antal borgere på den specifikke venteliste til plejeboliger

Kilde: Frederikssund Kommune

³ Fakta om beboerne på de danske plejehjem (aldresagen.dk)

Figur 14: Udvikling i antal borgere på garantiventelisten til plejeboliger

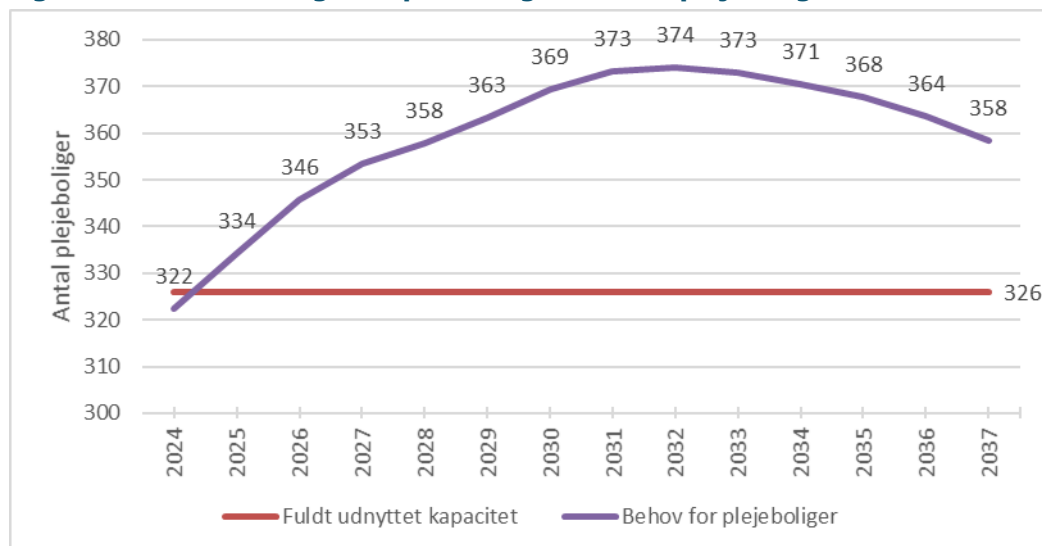
Kilde: Frederikssund Kommune

Som det fremgår af figur 11 ovenfor har behovsandelen - forstået som andelen borgere i en bestemt aldersgruppe, som er i plejebolig – været faldende for borgere på 75+ år.

I maj 2023 blev Omsorg og ældre forelagt en analyse af det fremtidige behov for plejeboliger. Analysen tager udgangspunkt i en såkaldt dynamisk fremskrivning af plejeboligbehovet, der baserer sig på Frederikssund Kommunens befolkningsprognose 2023 samt en forventning om, at behovsandelen fortsat vil være faldende.

Ifølge analysen vil behovet for plejeboliger være højest i 2032, hvor der vil være behov for 48 flere plejeboliger end den fuldt udnyttede kapacitet af plejeboliger, jævnfør figur 15. Den fuldt udnyttede kapacitet omfatter kommunens omsorgscentre, inklusive genåbning af syv plejeboliger på Tolleruphøj og seks plejeboliger på Pedershave, samt en forventning om, at der er 48 borgere på Attendo Lærkevej. Såfremt behovsandelen ikke falder fremover, vil behovet for plejeboliger være højere, end denne fremskrivning kommer frem til.

Figur 15: Fremskrivning af kapacitet og behov for plejeboliger

Kilde: Omsorg ældre den 4. maj 2023 (sag 43), bilag 1.